

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

አብዬ ካግሁን

እትመት አሠፋ

አመልካች፡-የመንግሥት ሠራተኞች ማሕበራዊ ዋስትና ኤጀንሲ ...ነ/ፈጅ ሄኖክ መሳው ቀረቡ

ተጠሪ፡-ወ/ር ቸኮል ሙሉጌታ ..... ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሠጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ.ቁ 113138 ሐምሌ 27 ቀን 2007 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ሥሕተት የተፈጸመበት ስለሆነ ሲታረም ይግባል በማለት ባቀረበው አቤቱታ መነሻነት ነው።ተጠሪ ከነሐሴ 01 ቀን 1990 ዓ.ም እስከ ሚያዝያ 30 ቀን 2001 ዓ.ም ድረስ በወንጀል ጥፋተኛ ተብለው በእስር ላይ የቆዩ መሆናቸውን በመጥቀስ ተቋርጦ የቆየው የጡረታ አበል ይከፈላቸው ዘንድ ለአመልካች አቤቱታ አቅርቦዋል፤አመልካች በጉዳዩ ላይ የሕግ አስተያየት እንዲሰጥበት አድርጓል፤የአመልካች መሥሪያ ቤት የሕግ ጉዳዮች ዳይሬክቶሬት ተጠሪ የጡረታ አበል በመቀበል ላይ ያሉት በአስገድዶ መድፈር ወንጀል ጥፋተኛ ተብለው 12 ዓመት ከተቀጡ በኋላ በመሆኑ እየተከፈላቸው የነበረው የጡረታ አበል አግባብ አይደለም፤ለወደፊትም መቋረጥ አለበት የሚል አስተያየት በመስጠቱ አመልካች የተጠሪን የጡረታ አበል ክፍያ አቋርጧል።

ተጠሪ በአመልካች መሥሪያ ቤት ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለማሕበራዊ ዋስትና ይግባኝ ሰሚ ጉባኤ ይግባኝ አቅርቦዋል።ይግባኝ ሰሚው ጉባኤ ጉዳዩን ከመረመረ በኋላ ተጠሪ በወንጀል ጥፋተኛ ተብለው 12 ዓመት ጽኑ እሥራት የተፈረደባቸው በመሆኑ እና የቀድሞ የጡረታ አዋጅ ቁጥር 5/1967 አንቀጽ 34 የመንግሥት ሠራተኛ በወንጀል ተከሶ ጥፋተኛ መሆኑ በሕግ በተቋቋመ

ፍ/ቤት ከተረጋገጠበት እና ቢያንስ የሦስት ዓመት ጽኑ እሥራት ቅጣት ከተወሰነበት የጡረታ መብቱን ያጣል ወይም በመክፈል ላይ ያለው የጡረታ አበል ይቋረጥበታል የሚል በመሆኑ አመልካች የሰጠው ውሳኔ ተገቢ ነው በማለት አጽንቶታል።

ተጠሪ በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ይግባኝ አቅርቦዋል።ይግባኝ የቀረበለት ፍ/ቤት ግራቶን ካከራከረ በኋላ አመልካች እና የማሕበራዊ ዋስትና ይግባኝ ሰሚ ጉባኤ የተጠሪን የጡረታ አበል ለማቋረጥ መሠረት ያደረጉት የአዋጅ ቁጥር 5/1967 አንቀጽ 34 ድንጋጌን ነው፤ሆኖም ይህ አዋጅ በአዋጅ ቁጥር 424/97 እና 714/2003 ተሸሯል፤አዋጅ ቁጥር 714/2003 በወንጀል የተቀጣ ሰው የጡረታ መብት እንደሚያጣ አይደነግግም፤የዚህ አዋጅ አንቀጽ 49/1 ውዝፍ ክፍያ በሦስት ዓመት ይርጋ እንደሚቋረጥ የሚደነግግ በመሆኑ ውዝፍ ክፍያ ለመክፈል አዋጁ ይከለክላል በማለት የተሠጠው ውሳኔ ተገቢ ነው ሆኖም ተጠሪ የጠየቀው ውዝፍ ክፍያ እንዲከፈለው ሆኖ ሳለ አመልካች የተሻረን አዋጅ በመጥቀስ ተጠሪ ባልጠየቀው ዳኝነት ላይ እየተከፈለ ያለው የጡረታ አበል እንዲቋረጥ በማለት መወሰኑ ተገቢ አይለም በማለት አመልካች እና የማሕበራዊ ዋስትና ይግባኝ ሰሚ ጉባኤ የሰጡትን ውሳኔ በመሻር የተጠሪ የጡረታ አበል ሊቋረጥ አይገባም፤የተጠሪ የጡረታ አበል ከተቋረጠበት ጊዜ ጀምሮ ይከፈላቸው በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።የሰበር አቤቱታው የቀረበው ይህን ውሳኔ በመቃወም ነው።

የአመልካች የሰበር አቤቱታ ዋና ይዘት፡-ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የአመልካች ውሳኔ ተገቢ ነው? ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ውሳኔ መስጠት ሲገባው ተጠሪ በጠየቁት የውዝፍ የጡረታ አበል ይከፈለኝ መነሻነት በመክፈል ላይ ያለው የጡረታ አበል እንዲቋረጥ መደረጉ ተገቢ ነው? ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ መስርቶ ውሳኔ መሰጠቱ ተገቢ አይደለም፤በአዋጅ ቁጥር 714/2003 አመልካች መሥሪያ ቤት ተጠየቀም አልተጠየቀም በራሱ ተነሳሽነት ምርመራ ካደረገ በኋላ አላግባብ ሲከፈል የተገኘን የጡረታ አበል ሊያስቆም ይችላል፤በጽኑ እሥራት ምክንያት ተከልክሎ የነበረው የጡረታ መብት የተፈቀደው በአዋጅ 907/2007 ነው፤ሆኖም ይህ አዋጅ ውዝፍ የጡረታ አበልን ሳይጨምር ለወደፊት የጡረታ አበል የማግኘት መብት ይኖረዋል በሚል የሚደነግግ እንጂ ውዝፍ ክፍያን የሚፈቅድ አይደለም፤አመልካች የተጠሪን የጡረታ አበል በማቋረጥ ውሳኔ የሰጠው ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት ነው፤ተጠሪ የጡረታ አበል መቀበል የሚችሉት አዋጁ በሥራ ላይ ከዋለበት ጊዜ ጀምሮ በመሆኑ የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የተጠሪ የጡረታ አበል ተቋርጦ ከነበረበት ጊዜ ጀምሮ እንዲከፈላቸው በማለት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ሥሕተት የተፈጸመበት ነው።በሌላ በኩል አዋጅ ቁጥር 345/95 እና አዋጅ ቁጥር 714/2003 አዋጆቹ ከመውጣታቸው በፊት የነበሩት ሕጋዊ ሁኔታዎች ተፈጻሚነታቸው እንደሚቀጥል የሚደነግጉ በመሆኑ አመልካች እና ይግባኝ ሰሚው ጉባኤ

የሰጡት ውሳኔ የሕግ መሠረት አለው የሚል ነው። የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮ ለተጠሪው እንዲከፈላቸው የተወሰነው የጡረታ አበል ክፍያ ከአዋጅ ቁጥር 907/2007 አንጻር ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ በዚህ ችሎት እንዲታይ ተደርጓል። ለተጠሪ ጥሪ ተደርጎም ግራቀኝ በጽሑፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል።

የጉዳዩ አመጣጥ በአጭሩ ከላይ የተገለጸው ነው። ይህ ችሎትም እንዲጣራ የተያዘውን ነጥብ በጭብጥነት በመያዝ የግራቀኝን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸው ሕጎች ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምሮታል።

አመልካችም ሆነ የማሕበራዊ ዋስትና ይግባኝ ሰሚ ጉባኤው የተጠሪ የጡረታ አበል ሊቋረጥ ይገባል ከሚል መደምደሚያ ላይ ሊደርሱ የቻሉት የጡረታ ሕግን አስመልክቶ በወቅቱ ሥራ ላይ የነበሩትን የሕግ ማእቀፎች መሠረት በማድረግ በመሆኑ ተጠሪ በወንጀል ተከሰው ጥፋተኛ ተብለው ከሦስት ዓመት በላይ ጽኑ እሥራት ቅጣት የተወሰነባቸው በመሆኑ የጡረታ መብታቸው ሊቋረጥ ይገባል በማለት መወሰናቸው ተገቢ ነው። በሌላ በኩል የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አዋጅ ቁጥር 907/2007 ከመውጣቱ በፊት አሥቀድመው ሥራ ላይ የነበሩት የጡረታ ሕግ ማዕቀፎች በወንጀል ጥፋተኛ የተባለ እና ከሦስት ዓመት በላይ ጽኑ እስራት የተፈረደበት ሰው የጡረታ መብቱን እንደሚያጣ የሚደነግጉ ሆነው ሳለ በሥራ ላይ የነበሩት አዋጆች ከሦስት ዓመት በላይ በጽኑ እስራት የተቀጣ ሰው የጡረታ መብቱን እንዲያጣ አይደነግጉም በማለት የደረሰበት መደምደሚያ ተገቢ ኖሮ አላገኘውም።

አመልካች እና የማህበራዊ ዋስትና ይግባኝ ሰሚ ጉባኤው ውሳኔ ከሰጡ በኋላ አዋጅ ቁጥር 907/2007 ወጥቶ ሥራ ላይ ውሏል። የዚህ አዋጅ አንቀጽ 11/9 የጡረታ አበል ተጠቃሚ ሆኖ በወንጀል ጥፋት ምክንያት ከሦስት ዓመት ያላነሰ ጽኑ እስራት ቅጣት ተፈርዶበት የዘለቁታ የጡረታ አበል መብቱን ያጣ ባለመብት ማሻሻያ አዋጁ ከጸናበት ጊዜ ጀምሮ ውዝፍ አበል ሳይጨምር የጡረታ አበል የማግኘት መብት እንደሚኖረው የሚደነግግ በመሆኑ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ለነበሩ የማሕበራዊ ዋስትና ጉዳዮች ተፈጻሚነት ያለው ሆኖ አግኝተነዋል። አመልካች ለዚህ ችሎት ባቀረበው ክርክርም አዋጅ ቁጥር 907/2007 ለጉዳዩ ተፈጻሚነት ያለው ሕግ መሆኑን አምኖ የተከራከረ በመሆኑ ተጠሪ በወንጀል ጥፋተኛ ተብለው ከሦስት ዓመት በላይ ጽኑ እስራት ተፈርዶባቸው የነበረ እና አስቀድመው በሥራ ላይ በነበሩት ሕጎች የጡረታ መብታቸው የተቋረጠ ቢሆንም በአዋጅ ቁጥር 907/2007 መሠረት የጡረታ ክፍያ የማግኘት መብት አላቸው። ሆኖም የአዋጅ አንቀጽ 11/ 9 የጡረታ ባለመብቱ የጡረታ ክፍያ የማግኘት መብት የሚኖረው ማሻሻያ አዋጁ ከጸናበት ጊዜ ጀምሮ ውዝፍ አበል ሳይጨምር እንደሆነ የሚደነግግ በመሆኑ የተጠሪ የጡረታ ክፍያ ከተቋረጠበት ጊዜ ጀምሮ እንዲከፈላቸው በማለት

የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ሥሕተት የተፈጸመበት ሆኖ አግኝተነዋል። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ውሳኔ ሰጥተናል።

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ.ቁ 113138 ሐምሌ 27 ቀን 2007 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 348/1 መሠረት ተሻሽሏል።
2. የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የተጠሪ የጡረታ አበል በተጠሪ የቋረጠበት ጊዜ በሥራ ላይ የነበሩት የጡረታ ሕግ ማዕቀፎች በወንጀል ጥፋተኛ ተብሎ ከሦስት ዓመት በላይ ጽኑ እስራት የተፈረደበት ሰው የጡረታ መብቱን እንደሚያጣ አይደነግጉም በማለት የሰጠው የውሳኔ ክፍል እና የተጠሪ የጡረታ አበል ክፍያ ከተቋረጠበት ቀን ጀምሮ እንዲከፈላቸው በማለት የተሰጠው የውሳኔ ክፍል ተሽሯል።
3. የተጠሪ የጡረታ አበል ሊቋረጥ አይገባም በማለት የተሰጠው የውሳኔ ክፍል ጸንቷል።
4. ተጠሪ የጡረታ አበል ክፍያ የመንግሥት ሠራተኞች ጡረታ አዋጅን ለማሻሻል የወጣው አዋጅ ቁጥር 907/2007 ከጸናበት ከሐምሌ 01 ቀን 2007 ዓ.ም ጀምሮ ይከፈላቸው ብለናል።
5. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪ ኪሣራ ግራቶች የየራሳቸውን ይቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል። ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሩ/ለ